

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/konkursy-i-nagrody/nagroda-kustosz-pamieci/2013/24282,Tomasz-Merta-19652010.html>
27.04.2024, 11:09

Tomasz Merta (1965–2010)

Wybitny intelektualista, historyk myśli politycznej, publicysta, w latach 2005–2010 podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalny Konserwator Zabytków.

Urodził się 7 listopada 1965 r. w Legnicy. Po ukończeniu liceum wyjechał do Warszawy, gdzie ukończył filologię polską na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Następnie podjął studia doktoranckie na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych UW.

W latach 1996–1998 pracował jako asystent w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych UW. Od 1996 do 1999 wchodził w skład zespołu redakcyjnego pisma „Res Publica Nowa”. W latach 1996–2000 był polskim korespondentem „East European Constitutional Review”, następnie do 2002 zajmował stanowisko redaktora naczelnego „Kwartalnika Konserwatywnego”. Był jednym z założycieli Warszawskiego Klubu Krytyki Politycznej.

W latach 2000–2001 pełnił funkcję doradcy ministra kultury i dziedzictwa narodowego Kazimierza Michała Ujazdowskiego. Od 2001 do 2002 r. był dyrektorem Instytutu Dziedzictwa Narodowego.

Jako wiceminister kultury zainicjował i zrealizował wiele przedsięwzięć o ogromnej wadze z punktu widzenia upamiętniania historii narodu polskiego w latach 1939–1989. Współinicjator powołania projektu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” i programu operacyjnego „Patriotyzm jutra”. Aktywny działacz na rzecz upamiętniania polskiej historii na forum międzynarodowym. Przeprowadził akcję mającą na celu zmianę oficjalnej nazwy obozu koncentracyjnego Auschwitz i dopisania w

zdjęcie T.-Merta

dokumentach UNESCO słów „niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny”.

Zaangażowany w tworzenie wielu instytucji, m.in. Europejskiego Centrum Solidarności, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum II Wojny Światowej. Wieloletni członek Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Współtwórca koncepcji Muzeum Historii Polski.

Związany ze środowiskiem krakowskiego Ośrodka Myśli Politycznej (należał do Klubu Przyjaciół i Sponsorów OMP). Współautor i współredaktor książek publicystycznych: „W obronie zdrowego rozsądku” (2000) oraz „Pamięć i odpowiedzialność” (2005). Publikował także m.in. w „Znaku”, „Życiu”, „Rzeczpospolitej”, „Gazecie Wyborczej”, „Przeglądzie Politycznym”, „Więzi”, „Newsweeku” i „Ozonie”.

Konsultant merytoryczny w Centrum Edukacji Obywatelskiej, współautor programów nauczania i podręczników m.in. wiedzy o społeczeństwie, historii i przedsiębiorczości oraz poradników metodycznych dla nauczycieli.

Zginął 10 kwietnia 2010 r. w katastrofie samolotu prezydenckiego w Smoleńsku.

Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” i Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Honorowy Obywatel Dolnego Śląska. W 2012 r. wyróżniony pośmiertnie Nagrodą Literacką im. Józefa Mackiewicza.